

М. В. Рошук,
аспірантка

ДЕРЖАВНЕ АГЕНТСТВО З ПИТАНЬ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ УКРАЇНИ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

У статті досліджуються правовий статус Державного агентства з питань електронного урядування України, вивчаються питання його вдосконалення та місця в системі публічної влади. Досліджуються функції та завдання Агентства як генерального державного замовника Національної програми інформатизації. Аналізується діяльність ДП «Державний центр інформаційних ресурсів України» та роль Національного центру електронного урядування у процесі функціонування Агентства та впровадженні електронного урядування в Україні.

Ключові слова: електронне урядування, інформаційне суспільство, Національна програма інформатизації, Державне агентство з питань електронного урядування України, державне підприємство «Державний центр інформаційних ресурсів України», Національний центр електронного урядування.

М. В. Рошук

Государственное агентство по вопросам электронного управления Украины в системе публичной власти

В статье исследуются правовой статус Государственного агентства по вопросам электронного управления Украины, изучаются вопросы его совершенствования и места в системе публичной власти. Исследуются функции и задачи Агентства в качестве генерального государственного заказчика Национальной программы информатизации. Анализируется деятельность ГП «Государственный центр информационных ресурсов Украины» и роль Национального центра электронного управления в процессе функционирования Агентства и внедрении электронного управления в Украине.

Ключевые слова: электронное управление, информационное общество, Национальная программа информатизации, Государственное агентство по вопросам электронного правительства Украины, государственное предприятие «Государственный центр информационных ресурсов Украины», Национальный центр электронного управления.

М. Roshchuk

The State Agency on Electronic Governance of Ukraine in system of public authorities

In this article, it is being examined legal status of the State Agency on Electronic Governance of Ukraine in system of public authorities, learning questions of its improvement and place in the system of public authorities. Examining of functions and tasks of the State Agency on Electronic Governance of Ukraine as general state customer of the National program of informatization. Analyzing of activity of SE «State Information Resources Centre of Ukraine» and role of the National Centre of electronic governance in the process of functioning of the State Agency and implementation of electronic governance in Ukraine.

Key words: electronic governance, information society, National program of informatization, the State Agency on Electronic Governance of Ukraine, state enterprise «State Information Resources Centre of Ukraine», the National Centre of electronic governance.

Постановка проблеми та її актуальність. В умовах реформування системи публічної влади, реалізації концепцій децентралізації особливо значення набуває питання становлення нових, дієвих інститутів публічної влади, які здійснять функції контролю та сприятимуть розвитку нового етапу суспільства і держави – інформаційного суспільства. А одним із інструментів якого є розвиток електронного урядування, електронної демократії, електронного голосування, мережевого суспільства тощо.

Основне завдання держави на сучасному етапі державотворення полягає в забезпеченні прав і свобод людини і громадянина в усіх сферах державного і суспільного життя в умовах реформування публічної влади в Україні. Одним із напрямків реформування є запровадження інституту електронного урядування.

Діяльність України щодо впровадження та розвитку електронного урядування напряму пов'язана із становленням нової парадигми розвитку державного управління та інформатизації всіх сфер суспільного життя. Актуальність електронного урядування обумовлюється змінами в підходах управління державною владою та місцевого самоврядування, участі в управлінні громадян, їх доступу до інформації щодо діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування через використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Важливе місце в окреслених питаннях займає діяльність та функціонування центрального органу виконавчої влади, який реалізує державну політику у сферах інформатизації, електронного урядування, формування і використання національних електронних інформаційних ресурсів, розвитку інформаційного суспільства – Державного агентства з питань електронного урядування України.

Мета даної статті – дослідити правовий статус Державного агентства з питань електронного урядування в Україні в контексті реалізації державної політики в сфері провадження та розвитку електронного урядування.

Аналіз досліджень і публікацій. В українській науковій літературі тема електронного

урядування є досить новою, більше того, що стосується безпосередніх суб'єктів його реалізації, яким у першу чергу виступає Державне агентство з питань електронного урядування – майже не досліджуваною.

Аналізуються напрямки державної інформаційної політики (І. Арістова), різноманітні аспекти інформаційної законодавства та інформаційної безпеки (кібербезпеки) (М. Швець, К. Беляков, Р. Калужний).

Розглядаються теоретичні основи розвитку інформаційного суспільства, запровадження електронного уряду та електронної демократії в роботах зарубіжних учених: Д. Белла, М. Бонема, М. Вершиніна, Л. Гросмана, О. Даніліна, В. Дрожинінова, Д. Зейферта, М. Кастельса, С. Кліфта, А. Кошкіна, Б. Кристального, Й. Масуди, М. Раскладкіної, О. Яковлевої та ін.

Однак наявність даних наукових теоретичних та практичних напрацювань не вичерпало можливості для дослідження даної теми, особливостей та статусу суб'єктів, які його здійснюють, так поза увагою науковців залишається питання щодо правового статусу Державного агентства з питань електронного урядування України.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні одним із пріоритетів розвитку України як незалежної, демократичної, соціальної та правової держави є розвиток інформаційного суспільства, в якому кожен громадянин має можливість створювати і накопичувати інформацію та знання, мати до них вільний доступ, користуватися та обмінюватися ними. Що в свою чергу дасть змогу кожній людині реалізувати себе, свій потенціал для забезпечення особистого та суспільного розвитку.

Значне місце у формуванні інформаційного суспільства займає впровадження електронного урядування, яке власне і є інструментом його розвитку та сприяє створенню умов для відкритого і прозорого державного управління.

Електронне урядування (ЕУ) – форма організації державного управління, яка сприяє підвищенню ефективності, відкритості та прозорості діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування з використанням ін-

формаційно-телекомунікаційних технологій для формування нового типу держави, орієнтованої на задоволення потреб громадян [1].

На сьогоднішній день єдиним органом, основним завданням якого є реалізація державної політики у сферах інформатизації, електронного урядування, формування і використання національних електронних інформаційних ресурсів, розвитку інформаційного суспільства є Державне агентство з питань електронного урядування України (Агентство). Це центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України відповідно до Положення Про Державне агентство з питань електронного урядування [2].

Останнім часом спостерігаються позитивні тенденції щодо впровадження електронного урядування в Україні, активізувалась робота українського уряду щодо розвитку електронної України, діяльність Державного агентства з питань електронного урядування України. У лютому 2016 р. у Верховній Раді України відбулися парламентські слухання на тему «Реформи галузі інформаційно-комунікаційних технологій та розвиток інформаційного простору України», під час яких голова Державного агентства з питань електронного урядування О. В. Риженко доповів про головні виклики, завдання та плани розвитку електронного урядування в Україні. Серед яких пріоритетним напрямками було визначено такі: відкриті дані: розвиток єдиного державного веб-порталу, електронні послуги: запровадження надання пріоритетних адміністративних послуг в електронній формі відповідно до переліку 20 базових напрямів послуг ЄС, формування якісної політики шляхом розробки Концепції розвитку е-урядування до 2020 р., а також модернізація Національної програми інформатизації та сприяння інтеграції до Єдиного цифрового ринку ЄС [4].

Важливим кроком у розвитку електронного урядування стала ухвала КМ України Постанови «Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних» у 2015 році, якою передбачається оприлюднення інформації державних

даних, а також встановлюються вимоги до їх формату та структури.

Розпорядники інформації повинні оприлюднити та забезпечити подальше оновлення на єдиному державному веб-порталі відкритих даних та своїх офіційних веб-сайтах відповідних наборів даних, серед яких Єдиний державний реєстр юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців; Єдиний реєстр підприємств, щодо яких порушено провадження у справі про банкрутство; Звіти про використання бюджетних коштів; Реєстр платників податку на додану вартість та багато інших важливих для громадян державних даних [3]. Реалізацію зазначених дій безпосередньо координує Державне агентство з питань електронного урядування, діяльність якого з 1 січня 2017 року спрямовується і координується безпосередньо Кабінетом Міністрів України [5].

Відповідно формування державної політики в зазначених сферах з 1 січня 2017 року відноситься до повноважень Міністра Кабінету Міністрів України, що зазначається в п. 7 зазначеної Постанови. Тому, п. 3 Положення про Міністра Кабінету Міністрів України, затвердженого постановою уряду від 24 червня 2016 року № 394 доповнено новим підпунктом 3 [6].

Агентство має численні функції щодо розвитку електронного урядування. Зокрема, відповідно до покладених на нього завдань Агентство:

- забезпечує в межах повноважень, передбачених законом, належне функціонування Єдиного веб-порталу Кабінету Міністрів України з можливістю інтеграції інформаційних ресурсів центральних та місцевих органів виконавчої влади, що розміщені в Інтернеті;

- координує діяльність органів виконавчої влади, пов'язану зі створенням та інтеграцією електронних інформаційних систем і ресурсів в Єдиний веб-портал органів виконавчої влади та наданням інформаційних та інших послуг через електронну інформаційну систему «Електронний Уряд»;

- координує та контролює роботи, пов'язані зі створенням, веденням і забезпеченням функціонування Національного реєстру електронних

інформаційних ресурсів, визначає правила користування ним;

– розробляє вимоги до форматів даних електронного документообігу в державних органах та здійснює у межах повноважень, передбачених законом, заходи щодо створення та функціонування інформаційної системи електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів;

– забезпечує функціонування системи електронної взаємодії органів виконавчої влади;

– бере участь у здійсненні заходів із застосування електронного цифрового підпису, створенні Єдиного державного порталу адміністративних послуг та функціонування електронного документообігу;

– сприяє впровадженню у державних органах та органах місцевого самоврядування технологій електронного урядування тощо [7].

Розгляд повноважень Державного агентства з питань електронного урядування у сфері саме електронного урядування видається закономірним, виходячи із самої його назви. Але першою зі сфер, в якій реалізує державну політику Агентство, є сфера інформатизації. Так відповідно до п. 3 Положення Агентство відповідно до покладених на нього завдань виконує функції генерального державного замовника Національної програми інформатизації [7].

Слід зауважити, що формулювання окремих функцій генерального державного замовника Національної програми інформатизації дещо відрізняються від такого переліку у ст. 22 Закону України «Про Національну програму інформатизації».

Варто зазначити, що, хоча останні зміни до Закону України «Про Національну програму інформатизації» було внесено у 2015 році, частиною другою ст. 10 цього Закону і досі встановлено, що генеральним державним замовником Національної програми інформатизації є центральний орган виконавчої влади, визначений Президентом України, що суперечить нормам Конституції України [8].

Адже відповідно до п. 9 і 9-1 ст. 116 Конституції України Кабінет Міністрів України спрямовує і координує роботу міністерств, інших

органів виконавчої влади; утворює, реорганізовує та ліквідує відповідно до закону міністерства та інші центральні органи виконавчої влади, діючи в межах коштів, передбачених на утримання органів виконавчої влади [9].

Враховуючи пріоритетність розвитку електронного урядування (у тому числі як напряму реформування державного управління), слід зазначити, що безпосереднім виконанням завдань Агентства, зокрема щодо забезпечення функціонування системи електронної взаємодії органів виконавчої влади, займається Державне підприємство «Державний центр інформаційних ресурсів України» (ДП «Держінформресурс»), яке належить до сфери його управління та відповідно до Статуту підприємства є провідною науково-технічною установою Агентства, створює та адмініструє національні інформаційні ресурси.

Основною метою діяльності ДП «Держінформресурс» є задоволення потреб держави і суспільства в розвитку і впровадженні новітніх інформаційних технологій в Україні, створенні системи національних інформаційних ресурсів шляхом систематичного здійснення науково-дослідної, виробничої та іншої господарської діяльності.

Крім того, в якості структурного підрозділу ДП «Держінформресурс» утворено Національний центр електронного урядування (НЦЕУ). Відповідно до Положення про Національний центр електронного урядування, затвердженого наказом Генерального директора ДП «Держінформресурс» від 3 лютого 2014 р. [10].

Як бачимо, Державне агентство з питань електронного урядування України разом із створеними в його структурі ДП «Держінформресурс» та Національного центру електронного урядування виступає головним суб'єктом по впровадженню та реалізації завдань з питань електронного урядування, що безпосередньо передбачені Концепцією розвитку електронного урядування.

Однак, цього видається недостатньо для ефективного впровадження та розвитку електронного урядування, оскільки не визначені чіткі цілі, терміни, кроки, відповідальні та бюд-

жет для його впровадження. Проте, кошти для впровадження інституту електронного урядування можна отримати в донорів та партнерів України, але знову ж таки без чіткого та зрозумілого плану дій по впровадженню ЕУ це стає неможливим. Більшість дій, які сьогодні спостерігаються в державі щодо впровадження електронного урядування, є хаотичними та непослідовними кроками, немає цілеспрямованої діяльності уряду по запуску електронного урядування. Тому тут видається за доцільним використовувати міжнародний досвід. Наприклад Естонії – ID-код громадянина, електронна ідентифікація та авторизація та інше.

Висновки. Сьогодні державі та відповідним органам, особливо Державному агентству з питань електронного урядування України, необхідно продовжувати здійснювати активну діяльність у сфері впровадження електронного урядування, що забезпечить якісно новий рівень управління державою та суспільством в цілому; зміцнить довіру до держави та її політики; вдосконалив взаємодію між органами державної влади та органами місцевого самоврядування, бізнесом, громадянами та державними службовцями.

У зв'язку зі змінами щодо діяльності Державного агентства з питань електронного урядування України, внесеними згідно з Постановою уряду від 16 листопада 2016 року № 887, Агентство отримало більше свободи і простору для здійснення своїх повноважень. З іншого боку, збільшено й обсяг відповідальності.

Уряду України та державі в цілому необхідно визначити чіткі цілі, терміни, кроки, відповідальних та необхідний бюджет для впровадження ЕУ, щоб ця діяльність була комплексною та послідовною.

Що, на нашу думку, і дасть можливість реалізувати ідею «електронного уряду», яка полягає в тому, щоб вирішити три основні проблеми влади: ввести електронний документообіг, що дасть змогу зменшити бюрократичні перепони і прискорити прийняття актів; перевести в електронну форму спілкування громадян і бізнесу з владою і, крім того, зробити державне і муніци-

пальне управління більш прозорим, дебіюрократизувати владу і наблизити її до громадян [11].

Література

1. *Про схвалення* Концепції розвитку електронного урядування в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2010 р. № 2250 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2250-2010-%D1%80>

2. *Положення* про Державне агентство з питань електронного урядування України: затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 1 жовтня 2014 р. № 942 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dknii.gov.ua/polojennya>

3. *На парламентських* слуханнях були названі пріоритетні напрями розвитку електронного урядування в Україні [Електронний ресурс] / Державне агентство з питань електронного урядування України. – Режим доступу: http://e.gov.ua/content/priorytetni_napryam

4. *В Україні* державні дані стануть відкритими для громадян і бізнесу [Електронний ресурс] / Державне агентство з питань електронного урядування України. – Режим доступу: <http://e.gov.ua/content/v-ukrayini-derzhavni-dani-stanut-vidkrytymy-dlya-gromadyan-ta-biznesu>

5. *Про внесення* змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо діяльності Державного агентства з питань електронного урядування: постанова Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2016 р. № 887 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>

6. *Про Міністра* Кабінету Міністрів України: постанова Кабінету Міністрів України від 24 червня 2016 р. № 394 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>

7. *Розпорядження* Кабінету Міністрів України від 1 жовтня 2014 р. № 492 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>

8. *Волох О. К.* Адміністративно-правовий статус Державного агентства з питань електронного урядування України / О. К. Волох //

Науковий вісник публічного та приватного пра-
ва. – 2016. – Вип. 5. – С. 148-152.

9. *Конституція* України від 28 червня 1996 р: чинне законодавство зі змінами та до-
повненнями станом на 15.05.2014 р.: (офіц.
текст). – К.: Паливода А. В., 2011. – 56 с.

10. *Положення* про Національний центр
електронного урядування: затверджене наказом
Генерального директора ДП «Держінформре-
сурс» від 3 лютого 2014 р. [Електронний ре-
сурс]. – Режим доступу: <http://www.nc.gov.ua>

11. *Лопушинський І. П.* Упровадження елек-
тронного урядування в роботу органів вико-
навчої влади України як вагома складова ре-
формування державної служби /
І. П. Лопушинський [Електронний ресурс]. –
Режим доступу: [http://www.nbu.gov.ua/portal/
soc_gum/Pubupr/2010/2010.pdf](http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Pubupr/2010/2010.pdf)

References

1. *Pro shvalennja* Konceptii' rozvytku
elektronnoho urjaduvannja v Ukraini:
rozporjadzhennja Kabinetu Ministriv Ukrainy vid
13 grudnja 2010 r. № 2250 [Elektronnyj resurs]. –
Rezhym dostupu: [http://zakon3.rada.gov.ua/
laws/
show/ 2250-2010-%D1%80](http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2250-2010-%D1%80)

2. *Polozhennja* pro Derzhavne agentstvo z
pytan' elektronnoho urjaduvannja Ukrainy:
zatverdzhene Postanovoju Kabinetu Ministriv
Ukrainy vid 1 zhovtnja 2014 r. № 942
[Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu:
[http://dknii.gov.ua/
polojennja](http://dknii.gov.ua/polojennja)

3. *Na parlaments'kyh* sluhannjah byly nazvani
prijorytetni naprjamy rozvytku elektronnoho
urjaduvannja v Ukraini [Elektronnyj resurs] /
Derzhavne agentstvo z pytan' elektronnoho
urjaduvannja Ukrainy. – Rezhym dostupu:
[http://e.gov.ua/
content/prijorytetni_naprjam](http://e.gov.ua/content/prijorytetni_naprjam)

4. *V Ukraini* derzhavni dani stanut' vidkrytymy
dlja gromadjan i biznesu [Elektronnyj resurs] /
Derzhavne agentstvo z pytan' elektronnoho
urjaduvannja Ukrainy. – Rezhym dostupu:
[http://e.gov.ua/content/v-ukrayini-derzhavni-dani-
stanut+vidkrytymy-dlya-gromadyan-ta-biznesu](http://e.gov.ua/content/v-ukrayini-derzhavni-dani-stanut+vidkrytymy-dlya-gromadyan-ta-biznesu)

5. *Pro vnesennja* zmin do dejakyh postanov
Kabinetu Ministriv Ukrainy shhodo dijalnosti
Derzhavnogo agentstva z pytan' elektronnoho

urjaduvannja: postanova Kabinetu Ministriv
Ukrainy vid 16 lystopada 2016 r. № 887
[Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu:
<http://www.rada.gov.ua>

6. *Pro Ministra* Kabinetu Ministriv Ukrainy:
postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid
24 chervnja 2016 r. № 394 [Elektronnyj resurs]. –
Rezhym dostupu: <http://www.rada.gov.ua>

7. *Rozporjadzhennja* Kabinetu Ministriv
Ukrainy vid 1 zhovtnja 2014 r. № 492
[Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu:
<http://www.rada.gov.ua>

8. *Voloh O. K.* Administratyvno-pravovyj status
Derzhavnogo agentstva z pytan' elektronnoho
urjaduvannja Ukrainy / O. K. Voloh // Naukovyj
visnyk publichnogo ta pryvatnoho prava. – 2016. –
Vyp. 5. – S. 148-152.

9. *Konstytucija* Ukrainy vid 28 chervnja
1996 r.: chynne zakonodavstvo zi zminamy ta
dopovnennjamy stanom na 15.05.2014 r.: (ofic.
tekst). – К.: Palyvoda A. V., 2011. – 56 s.

10. *Polozhennja* pro Nacional'nyj centr
elektronnoho urjaduvannja: zatverdzhene nakazom
General'nogo dyrektora DP «Derzhinformresurs»
vid 3 ljutogo 2014 r. [Elektronnyj resurs]. –
Rezhym dostupu: <http://www.nc.gov.ua>

11. *Lopushyns'kyj I. P.* Uprovadzhennja
elektronnoho urjaduvannja v robotu organiv
vykonavchoi' vlady Ukrainy jak vagoma skladova
reformuvannja derzhavnoi' sluzhby /
I. P. Lopushyns'kyj [Elektronnyj resurs]. – Rezhym
dostupu: [http://www.nbu.gov.ua/portal/
soc_gum/
Pubupr/2010/2010.pdf](http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Pubupr/2010/2010.pdf)